

LÜGANUSE VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Kiviõli

29. mai 2025 nr 244

Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kehtestamine

Lügänuše Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317 algatati Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi rajamiseks Lügänuše valla eriplaneering ja eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Lähtuvalt haldusmenetluse seaduse § 5 lõikest 5, kuna planeering on algatatud enne planeerimisseaduse (PlanS) muudatuste jõustumist 13.01.2022, lähtuti eriplaneeringu I etapi menetlemisel algatamise aja kehtivast PlanS-st.

Vastavalt PlanS § 95 lõikele 1 koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ määratleb olulise ruumilise mõjuga ehitistena (ORME) määruse punkti 9 kohaselt tootmiskompleksi, kus toodetakse pulpi puidust või samalaadsetest kiudmaterjalidest. Eriplaneeringu algatamise ajal kehtinud Lügänuše valla üldplaneeringus ei olnud käsitletud ORME asukohti ega rajamistingimusi.

Eriplaneering algatati Viru Keemia Grupp (VKG) AS taotluse alusel.

Eriplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja on OÜ Hendrikson & Ko. Lügänuše valla veebilehel avati teemalehel *ehitus ja planeerimine* rubriigis *eriplaneeringud* uus alamleht *VKG biotoodete tootmiskompleks*, kuhu edaspidises menetluses koondati kokku kõik eriplaneeringuga seonduvad teated ja materjalid: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks>.

Eriplaneeringu koostamise eesmärk on kaaluda biotoodete tootmiskompleksi (BTT) rajamise võimalikkust, leida võimalusel selleks sobivaim asukoht ning koostada selle rajamiseks detailne lahendus. Eriplaneeringu käigus uuriti BTT rajamise võimalusi, rajamise võimalikkus selgus planeerimise ja mõjude hindamise protsessi tulemusena.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu protsess koosneb kahest etapist: I etapp – asukoha eelvalik ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) ja II etapp – detailne lahendus ja selle KSH.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku ehk I etapis ja sellega paralleelselt koostatud KSH-s leiti BTT-le sobivaim asukoht Lügänuše vallas Aa külas Kohtla metskonna maal, mida nimetati „Põhja ala“.

Lügänuše Vallavolikogu 29.06.2023 otsusega nr 114 võeti vastu Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lügänuše valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja

keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne (nii eriplaneeringu kui KSH materjal kui otsus nr 114 kättesaadav veebilehel: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks>).

Otsuse nr 114 vastuvõtmise järgselt jätkati eriplaneeringu II etapiga ehk detailse lahenduse koostamise ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamise läbiviimisega „Põhja alal”. Planeeringumenetlust jätkati 13.01.2022 jõustunud muudatustega PlanS kohaselt.

Eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise eesmärgiks oli määrata kavandatava tootmiskompleksi ehitusõigus ja lahendada muud asjakohased PlanS § 126 lõikes 1 nimetatud ülesanded. Detailse lahenduse koostamine on detailplaneeringuga sarnanev menetlus – detailse lahendusega määratakse püstitatavate ehitiste ehitusõigus ja lahendatakse muid detailplaneeringule seatud ülesandeid (PlanS § 111 lg 1).

Detailse lahenduse alusel kehtestatav eriplaneering annab konkreetsele objektile ehitusõiguse ning see on mõeldud lähiaastate ehitustegevuse aluseks. Detailse lahenduse koostamise eesmärk on seega sobivaks tunnistatud alal töötada välja täpsed tingimused objekti ehitamiseks, mis vastab huvitatud isiku reaalsele arendushuvile. Samal ajal detailse lahenduse väljatöötamisega hinnatakse täpsemalt samuti kavandatava ehitustegevusega kaasnevaid mõjusid ning töötatakse välja nende leevendamise meetmed. Detailne lahendus ning keskkonnamõju strateegiline hindamine ja selle aluseks olevad uuringud arvestavad reaalse arendusega ehk tegevusega, mida huvitatud isik tahab ja on võimeline tehniliselt ellu viima.

Planeeritud tegevuse lühikirjeldus

BTT põhitegevuseks on ligikaudu 500 000 tonni aastas (t/a) okas- ja lehtpuutselluloosi tootmine täiustatud KRAFT-tehnoloogiaga, sh kaalutakse kuni 100 000 t/a ligniini eraldamist aurustamisprotsessis, mis töödeldakse edasi toorgrafiidiks. Osa tselluloosi võidakse töödelda edasi nn eritselluloosiks. Kaasneb ligikaudu 30 000 t/a biokeemiatoodete (tallõli, metanool, tärpentiin) saamine. Kõik need saadused kavandatakse müüa klientidele edasiseks tootestamiseks. Omatarbe rahuldamiseks kavandatakse rajada väävelhappetehas ja klooridioksiidi pleegituslahuse tootmisüksus. Tehas projekteeritakse vastavalt parima võimaliku tehnika (PVT) nõuetele.

Toormena on kavas kasutada männi, kuuse ja kase paberipuitu, sh sobivusel peenpalki, ning okaspuu-ja kasehakkpuitu. Puidutoorme ettevalmistamisel tekib kõrvalsaadusena puukoor, mida on kavas kasutada taastuenergia tootmiseks. Samuti tekib saepuru, mida on kavas kasutada BTT kompleksis taastuenergia tootmiseks ning ülejääv kogus kavandatakse müüa kas teistele väärindajatele või biomassi kasutavatele energiatootjatele. BTT kompleksis toodetud bioenergiast osa kavandatakse kasutada omatarbeks ning ülejäänud suunata elektri- ja soojusvõrku (tekib võimalus pakkuda soojusenergiat Kohtla-Järve ja Jõhvi linnadele, lisaks analüüsitakse kaugkütte trassi rajamist Kiviõli ja Püssi linnadesse).

Tehase rajamiseks vajalikul maa-alal paikneksid toorpuidu ja puiduhakke laoplatsid, tselluloosi ja biokeemia tootmiseks vajalikud tootmisüksused, elektri- ja soojusenergia koostootmisjaam, toorvee ettevalmistamine ja reoveepuhasti, territooriumi sisene taristu (sh auto- ja raudteed) jmt. Tehase toimimiseks on vajalikud eriplaneeringus väljatoodud taristu

ühendused (vee-, heitvee-, gaasi-, kaugkütte trassid; side- ja elektriühendused ning teede ja raudtee ühendused).

Alternatiivide võrdlus

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis kaaluti BBT-le sobivaima asukoha leidmiseks kahte võimalikku asukohta – BTT „Põhja” ja BTT „Lõuna”.

Võimalike asukohtade võrdleval hindamisel käsitleti alternatiivsete asukohtadega eeldatavalt kaasnevaid olulisi mõjusid ja planeeringu elluviimisega kaasnevaid asjakohaseid mõjusid. Läbi viidi vajalikus täpsusastmes Natura hindamine. KSH läbiviimisel lähtuti põhimõttest, et hinnata ja võimalusel leevendada tuleb eelkõige planeeritud tegevuse elluviimisel keskkonnas kaasnevat olulist ebasoodsat mõju. Võimalike asukohtade analüüsimisel (võrdlemisel) võeti aluseks olemasolevad väärtused (väljakujunenud asustusalad, kultuuri- ja loodusväärtused) ja kaasnevad mõjud (müra, õhusaaste, varale ja kultuuripärandile, looduslikule mitmekesisusele, põhja- ja pinnaveele jt tegurid). Kõikidest nendest valdkondadest lähtuvalt kujunes tootmiskompleksi rajamiseks sobivaim asukoht ja seati tingimused detailse lahenduse ja KSH koostamiseks (asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande dokument, ptk 4.2.2).

BBT-le leiti sobivaim asukoht Lügänu vallas Aa külas Kohtla metskonna maal, mida nimetati „Põhja ala”. „Põhja ala” osutus tootmiskompleksile sobivaimaks asukohaks, sest selle vahetus läheduses ei asu tiheasustusega alasid: lähimad elu- ja ühiskondlikud hooned jäävad planeeringuala keskmele ca 2 km kaugusele, Kohtla-Järve elamud jäävad 2 km tsoonist välja, lähim eluhoone asub planeeringuala lõunapiirist ca 1,2 km kaugusel; territooriumi ümbritseb mets, alale viib otse avalikult kasutatav 4370023 Aa-Kohtla tee, mis tagab hea ühenduse Tallinn-Narva maanteega, lähedusse jääb endise Nitroferti raudtee ja mitmed tehnovõrguühendused.

Eriplaneeringu detailne lahendus

Eriplaneeringu detailse lahenduse väljatöötamise aluseks oli VKG AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja I etapi KSH aruanne. Samuti arvestati strateegilise planeerimisdokumendina Lügänu valla üldplaneeringuga.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis valiti BTT-le sobivaks alaks 174 ha suurune territoorium, mis hõlmas järgmisi kinnisasju: Kohtla metskond 2 (kt 43701:003:0310), Kohtla metskond 136 (kt 43701:003:0155), Tõrviku (kt 43701:003:0103) ja minimaalsel määral Tuhavälja (kt 43701:003:0127). Seoses maaomandi muudatustega täpsustati planeeringu koostamisel detailse lahenduse planeeringuala piiri, ala suurus jäi samaks. Alasse haarati lisaks Männiku kinnisajale (kt 43701:003:0253).

Ehk kui eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis jäeti Kohtla metskond 136 kinnisasjal asuv kauni kuldkinga (II kaitsekategooria taimeliik) kasvukoht eelvaliku alast välja, siis detailse lahenduse etapis haarati see koos Männiku kinnisajaga planeeringualasse. Sealjuures võeti detailse lahenduse etapis arvesse asukoha eelvaliku etapis esitatud tingimust: säilitada kauni kuldkinga kasvukoht.

Planeeringuala 174 ha suurusest alast on metsaga kaetud ca 62 ha. Ala vahetus ümbruses kasvab mets. Alal asub rohkesti kuivenduskraave ja mõned metsateed.

Planeeringuga moodustati kolmest kinnisasjast või kinnisasja osast üks krunt tootmishoonete ehitamiseks, kus muuhulgas on kavandatud toota elektri- ja soojusenergiat ning määrati ehitusõigus kuni 50 hoone püstitamiseks. Hoonete suurimaks lubatud ehitisealuseks pinnaks on kavandatud 347 860 m² ehk krundi hoonete täisehituse protsendiks 20%. Põhiosale maa-alast on kavandatud puiduladustamise platsid ja puidu ettevalmistamise kompleks. Krundi hoonestusala piiritlemisel lähtuti tingimusest säilitada kauni kuldkinga kasvukoht ning vääriselupaigad. Hoonete lubatud maksimaalseks suhteliseks kõrguseks on ehitusõiguses määratud 90 m, rajatistele kõrguspiirangut ei ole kehtestatud. Eeldatavalt kavandatakse kõrgemad ehitised krundi põhjaossa. Käesoleval ajal ei ole alale üle 28 m kõrguseid ehitisi lubatud kavandada, kuna need vähendaks riigikaitseliste ehitiste töövõimet. Üle 28 m kõrguste ehitiste osade püstitamine on lubatud alles pärast riigikaitseliste kompensatsioonimeetmete täiemahulist rakendumist, mis eeldatavalt toimub 2026. aastal.

Planeeringualale on avalikult teelt transpordi juurdepääs tagatud põhja suunast mööda nr 4370023 Aa-Kohtla teed. See juurdepääs on kavandatud peamiseks ühenduseks veo- ja sõiduautodele. Teine olemasolev juurdepääsu suund sõiduautodele on lõunasuunast mööda nr 3200054 Roodu teed ja nr 13115 Kohtla-Nõmme kõrvalmaanteed. Ükski olemasolevatest teedest oma tehniliste parameetrite poolest ei suuda teenindada planeeritud tootmiskompleksi ja vajavad rekonstrueerimist. Kuna tootmiskompleksi käivitamisega kaasneb rasketranspordi osakaalu suurenemine, on Transpordiameti hinnangul ohutuse tagamiseks vajalik Tallinn-Narva mnt ja Aa Kohtla tee ristmiku ümberehitamine (rajada kanaliseeritud ristmik). Lisaks on leitud, et pärast eriplaneeringu kehtestamist läbilaskvuse ja liiklusohutuse seisukohast lähtuvalt tuleb kaaluda planeeringuala kontaktvööndi olemasolevate kõrvalmaanteed ristmike (nr 13121 Voorepera– Saka ja nr 13194 Aa– Aa rand) ümberehitamise vajadust. Koostamisel on riigi eriplaneering Haljala-Kukruse 2+2, mille tulemusena võib antud Tallinn-Narva mnt lõigu lahendus hilisemas etapis muutuda.

Juurdepääs ida suunalt on kavandatud läbi Kohtla-Järve linna Järve linnaosa ja see on planeeritud eelkõige töötajate ja teenindava personali juurdepääsuks, kuid ka alternatiivseks pääsuks Tallinn-Narva maanteele. Järveküla tee kaudu on võimalik sõiduautode ja ühistranspordi liiklus ja tooraine ning toodangu vedu seda tänavat mööda autotranspordiga lubatud ei ole. Kõik nimetatud teed on kavandatud juurdepääsudeks BTT-le, läbi territooriumi avalikku liiklust planeeritud ei ole.

Tootmiskompleksile on planeeritud ka raudteeühendus lõuna suunalt – eriplaneeringu koostamise ajal Nitfer Investments OÜ-le kuulunud raudteeharu kaudu, millelt on kavandatud territooriumisisesed raudteeharud. Juurdepääs toormele ja toodangule on kavandatud nii autotranspordi kui ka raudteetranspordi kaudu.

Planeeringuala läbib mööda Aa-Kohtla teed RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee/loodusrada, mis on Lüganuse valla üldplaneeringu kohaselt ümbertõstetud väljapoole käsitletud ala (läänepool asuvale metsateele).

Haljasala ja kõrghaljastuse osakaal krundil tuleb määrata projekteerimisel kehtiva üldplaneeringu järgi. Hoonestusest, parkimiskohtadest ja teedest/platsidest vabad pinnad on ette nähtud haljastatavana.

Seoses BTT asumisega kraavitud maaparandushoiualal, tuleb maaparandussüsteemid ümber ehitada nii, et on tagatud nende korrashoid ja nõuetekohane toimimine väljaspool planeeringuala maatulundusmaadel. Planeeringualal on kavandatud maakasutuse sihtotstarbe muutmine tootmiskaas ja kokku kogutav drenaaži- ja sademevesi on kavas maksimaalselt kasutada tootmisprotsessis. Väljaspool planeeringuala asuvatesse maaparandussüsteemidesse ei ole kavandatud tootmisalalt pärinevat drenaaži- ja sademevett juhtida.

Detailses lahenduses on esitatud planeeritud tegevuse tehnovõrkudega varustatuse põhimõtteline lahendus. Detailses lahenduses täpsustati asukoha eelvaliku etapis väljatöötatud lahendusi.

BTT olmeveega varustamiseks on ette nähtud võimalus rajada alale puurkaev, alternatiivse võimalusena on võimalik toota joogivesi puhastades tootmisüksuses nt karjääri/kaevanduse vett. Tootmiseks vajalik toorvesi on kavandatud võtta Aidu karjäärist, kavas on väljavoolule paigaldada veetaseme regulaator, et varuda vett suviseks veevaesemaks perioodiks. Veevõtu lahendus ei välista lisavee võtmist Ojamaa kaevandusest ja/või Uus-Kiviõli II kaevandusest. Välistatud ei ole ka merevee kasutamine, kui osutub vajalikuks eeltoodud allikate miinimumveehulkade tingimustes tootmises vajaliku vee tagamine. Tootmises tekkiva reovee ning olmevee töötlemiseks on kavandatud krundile rajada reoveepuhasti ja heitvee ärajuhtimiseks torustik, mille kaudu suunatakse puhastatud vesi süvamere kollektori kaudu Soome lahte. BTT territooriumi sademevesi tuleb osaliselt kokku koguda ja käidelda ning osaliselt imbub haljaspindadele sattunud sademevesi maasse. Alternatiivselt arvestatakse projekteerimisel võimalusega juhtida osa kokku kogutud sademeveest puhastatud heitvee trassi kaudu Järve biopuhastisse või endise Nitrofert AS hetkel kasutusest väljas olevasse, kuid vajadusel renoveeritavasse väljalasku või Kohtla-Järve poolkoksiprügila Viru Keemia Grupp hallatavatesse settebasseinidesse. Välistatud ei ole ka projekteerimisel välja töötatavad teised lahendused, kuid kõikide lahenduste korral peab arvestama käideldava sademevee vastavusega kehtivatele nõuetele ja lahendus ei tohi kahjustada vastuvõtivate süsteemide toimimist. Tootmisprotsessis on kavandatud toota bioenergiat, sh elektrit, soojusenergiat ja auru. Nii toodetud elektrit, auru kui soojusenergiat on kavandatud kasutada tootmises, kuid omatarbest ülejäävat energiat on kavandatud suunata ühisvõrku. Alternatiivse (eeldatavalt n-ö avariilahendusena) on BTT-le kavandatud ka maagaasiühendus.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande tulemused lisati kohaliku omavalitsuse eriplaneeringusse ehk leevendavad meetmed määrati järgmised:

1. Kavandatava BTT asukohaks on metsamaa, tehase rajamiseks on vaja maakasutuse juhtotstarbe muutmine tootmiskaas (üldplaneeringus arvestatud). Tehase rajamiseks vajaliku maaeralduse tegemisel tuleb arvestada, et säilitada tuleb kauni kuldkinga kasvukoht ning vääriselupaigad.

2. BTT asukoht võeti välja Lüganeuse valla üldplaneeringuga määratavate tuulenergeetika

arendamiseks potentsiaalselt sobivate alade seast. Vastavusse viidi ka rohevõrgustiku tugiala ulatus.

3. BTT asukoht jääb maaparandushoiualale. Seetõttu kaasneb tehase rajamisega vajadus ehitada maaparandussüsteemid ümber, nii et on tagatud nende nõuetekohane toimimine piirkonna maatulundusmaadel. Ümberehituse detailid selguvad projekteerimisetapis. Lahendada vastavalt maaparandusseaduse nõuetele, sh kooskõlastada tegevused Põllumajandus- ja Toiduametiga.

4. Maaparandussüsteemidega ühendatud pinnaveekogude seisundit võib mõjutada ehitustegevuse aegne sademevee ärajuhtimine territooriumilt ja kaevikutesse kogunenud põhjavee väljapumpamine. Mõlemal juhul on suublasse juhtimiseks vaja saada vee erikasutusluba, samuti nõusolek Põllumajandus- ja Toiduametilt maaparandussüsteemi lisavee juhtimiseks. Kui lisavee juhtimiseks tuleb eesvool või kuivenduskraav rekonstrueerida, tohib eesvoolu või kuivenduskraavi lisavett juhtida, kui pärast rekonstrueerimistööd on maaparandussüsteemile kasutusluba antud.

5. Detailses lahenduses on arvestatud tingimusega säilitada BTT ala servas paiknevad väärtusliku elupaigad (VEP-id) ning arvesse on võetud ka servaeefekti vältimiseks soovitusliku 60 m laiuse VEP-e ümbritseva ala säilitamist. Need alad on samuti kavandatud hooldusvabaks haljasalaks. Sellel haljasalal tuleb raietegevust vältida.

6. Muude alalt leitud kaitsealuste taimede osas on inventeerijad olnud seisukohal, et taimede kaitseks täiendavaid meetmeid pole vaja rakendada. Siiski tuleb siin arvestada ka looduskaitseseaduses (LKS) seatud piiranguid. LKS § 48 lg 4 järgi rakendub piiritlemata (st väljaspool kaitstavat ala) III liikide elupaikades isendi kaitse. § 55 lg 8 täpsustab, et keelatud on III kaitsekategooria liikide hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. KSH aruandes on arvestatud tõenäosusega, et väljaspool planeeringualale kavandatud haljasalasid jäävad alad valdavas ulatuses looduslikuna ei säili (olemasolev pinnas veetakse välja või kaetakse täiendava pinnasega), kuid sellega ei kaasne pruunika pesajuure, laialehise neuvaiba ja suure käopõlle kohaliku asurkonna seisundile olulist negatiivset mõju. Kuna tegemist on Eestis laialt levinud ja soodsas seisundis olevate taimeliikidega, siis pole põhjendatud ka nendes väheolulistest üksikute isenditega kasvukohtades olevate taimede ümber asustamine, kuivõrd sellel oleks liikide seisundile tühine mõju. Kokkuvõtvalt ei ole eelnevalt mainitud pruunika pesajuure, laialehise neuvaiba ja suure käopõlle leiukohtade kaitseks vaja eraldi meetmeid ette näha ning nende tõenäoline hävimine arendustegevuse käigus pole looduskaitseseaduse isendikaitsega vastuolus.

7. Läbiviidud hüdrogeoloogilise uuringu detailsete tulemuste põhjal koostati eriplaneeringu teises etapis Aidu karjääril põhinev veevõtu lahendus, mis arvestab BTT kavandatava veevõtu mõju Purtse jõe vooluhulgale madalvee perioodidel ja tagab nii põhjavee kui pinnavee saadavuse teistele tegevustele. Kuna vajalikuks võib osutuda lisavee võtmine piirkonna teistest kaevandustest / karjääridest või mereveest, ei kinnitata eriplaneeringuga ainult Aidu karjääril põhineva veevõtu lahenduse trasse. Kuna merevee võtuga kaasneb ka merevee magestamise vajadus ja on vaja ära juhtida seejuures tekkivat heitvett, ei määrata eriplaneeringuga veevõtu ega ka heitvee ärajuhtimise trassi kulgemise lahendust. Võimalikud

lahendused on eriplaneeringu KSH käigus läbi analüüsitud ja on järeldatud, et nende rajamisega ei kaasne olulist keskkonnamõju.

8. Heitvee Soome lahte suunamiseks eelistati lahendust, kus saab kasutada OÜ Järve Biopuhastus heitvee trassi. Esmased kokkulepped OÜ-ga Järve Biopuhastus on saavutatud, et leida lahendus, mis oleks piisav nii OÜ Järve Biopuhastus kui BTT tarbeks. Lisaks võib osutuda vajalikuks saada Ontika MKA piiranguvööndis kaitseala valitsejalt (Keskkonnaamet) nõusolek OÜ Järve Biopuhastus 600 mm toru rekonstrueerimiseks (EP KSH I etapis andis Keskkonnaamet kooskõlastuse suundpuurimise meetodi kasutamisega minna mööda Pangametsa sihtkaitsevööndist). Rekonstrueerimisel on kavas asendada olemasolev toru 1000 mm toruga, millest tulenevalt on vaja projekteerimisetapis välja selgitada, kas olemasoleva toru paigaldamiseks paekiviplateole rajatud kaevisel laius ja sügavus sobib jämedama toru paigaldamiseks. Kohtades, kus Ontika Maastikukaitseala piiranguvööndis tekib vajadus kaitse-eesmärkide kahjustamist vältida, kasutatakse suundpuurimist. Süvamerelasku asukoht on praeguse OÜ Järve Biopuhastus väljalasku läheduses. Uut mõju merepõhjale ning merepõhja elustikule ei teki.

9. Lähtuvalt kaasnevast raskmetallide heitest on vaja segunemispiirkonna kehtestamine süvamerelasku ümbruses. Uue väljalaskme segunemispiirkonna määramisel tuleb arvestada OÜ Järve Biopuhastus heitvee väljalaskme koodiga IV001 määratud segunemispiirkonnaga (kuni 31.12.2024 on määratud segunemispiirkond baariumi, oktüülfenooli ja tsingi osas), st tuleb arvestada võimalusega, et kaks segunemispiirkonda kattuvad. Seejuures on ka oluline arvestada võimalust, et Järve Biopuhastuse heitvesi võidakse avariilukorras suunata BTT väljalasku. Keskkonnaamet hindab keskkonna-kompleksloa menetluse raames BTT käitises kavandatava tehnoloogia täpsemat vastavust PVT nõuetele ja otsustab segunemispiirkonna määramise, piirväärtuste seadmise, täiendavate keskkonnakaitsemeetmete jm lisaabinõude seadmise ning loa andmise või andmata jätmise.

10. Projekteerimisetapis kaaluda detailse lahenduse faasis esteetilist-tajutavat keskkonda parendavaid meetmeid, st kaaluda hoonetele ja rajatistele välisilmele tingimuste seadmist nagu morfoloogiline sobitamine (korrata nt iseloomulikke jooni ümbritsevas maastikus); värvi või materjali sobitamine sh ka nt rohekatused, kohalikud materjalid; tehase ümbruses kogukonnale vajalike teenuste arendamine (nt park, puhkeala), tehase territooriumil puhkealad töötajatele (nt ümbritsevas maastiku iseloomujoonte, värvi, tekstuuri vms järgi tehase välisilme kohandamine) jms.

11. BTT ala läbib RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee. Kuna tegemist on Eesti siseselt olulise matkateega, leiti suletavale lõigule asendustrajektoor. See suunati mööda alast läänepoolseid metsateid.

12. BTT käitises toimuda võivad avariiliste sündmuste tagajärjed ei ulatu väljapool käitist asuvate objektideni. Tootmiskompleksi töötajaid ja vara võivad eelkõige ohustada sündmused, mis on seotud füüsikaliste ohtudega (tulekahju teke, tehnoloogilises protsessis olevate gaaside-aurude süttimisega kaasneva võlv plahvatusoht). Seni kuni ei ole teada, kuidas tehnoloogilise ja ehitusliku projektiga on lahendatud seadmete paigutus ja leevendusmeetmed, saab lähtuda üldistest tuleohutusnõuetest, mis on üldjuhul piisavad, et

nende alusel määratleda ohutuid ladustuskaugusi. Kuid osa tootmisprotsessiga seotud detaile selgub alles seadmete projekteerimise etapis. Seetõttu seatakse BTT ohtlike kemikaale käitlevate üksuste paigutamisel ja projekteerimisel eesmärgiks vältida käitisesiseste doominoefektide tekkevõimalust.

13. Kavandatava käitise peamiseks tegevuseks on tselluloosi tootmine, mis on nimetatud keskkonna-kompleksloa kohuslusega tegevuste loetelus - tselluloosi tootmine puidust või muudest kiudmaterjalidest (§ 9 p.1). Lisaks käitises kavandatavale tootmistevõimele, mida reguleeritakse kompleksloaga, võivad erinevaid keskkonnalubasid ja nõusolekuid vajada ka ehitusaegsed tegevused (nt veekogude süvendamine, tahkete ainete veekogusse paigutamine, põhjavee ümber juhtimine ja sademevee ära juhtimine, raie veekaitsevööndis veeseaduse § 187 ja § 119 alusel, trasside rajamise detailplaneering läbi ehituskeeluvööndi). Kõigi nende puhul on oluline arvestada, et need tuleb taotleda ja saada enne vastava tegevusega alustamist. Trasside rajamiseks kaitsealade, sh Natura 2000 alade territooriumile tuleb saada ehitusprojektile kooskõlastus kaitseala valitsejalt.

14. Pinnavee võtt enam kui 30 m³ ööpäevas on veeloa kohustusega vee erikasutus (VeeS § 186 lg 1 ja § 187 p. 1), samuti on seda veekogu paisutamine (VeeS § 187 p. 7), st Aidu karjäärist vee võtuks ja väljavoolule regulaatori paigaldamiseks on vaja saada veeluba, regulaatori ehitamiseks ehitusseadustiku kohaselt projekteerimistingimused ja/või ehitusluba. Projekteerimistingimuste ja ehitusloa eelnõud on vaja kooskõlastada Keskkonnaametiga (VeeS § 174 lg 2). Lubade andmise etapis hinnatakse, kas esinevad loa väljaandmist välistavad asjaolud. Aidu karjääri veetaseme reguleerimisel 1 m piires on maksimaalselt kinnihoitav veekogus ligikaudu 1,3 mln m³, seega on vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 11 punkt 4 järgi vajalik keskkonnamõju eelhindamine. Eelhindang antakse tegevuslubade menetluse käigus, sh esitab arendaja otsustajale KeHJS § 61 kohased sisendandmed.

Eriplaneeringu elluviimise tingimused sisalduvad eriplaneeringu seletuskirjas peatükis 3.16.

Detailse planeeringulahenduse koostamise menetluse käik

Koostöö ja kaasamine eriplaneeringu koostamiseks toimus vastavalt PlanS-is toodud nõuetele. Eriplaneeringu menetlusega seotud avalikud teated avaldati Lüganuse valla kodulehel, ajalehtedes Põhjarannik ja Postimees ning võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded.

Eriplaneeringu detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõu esitamine kooskõlastuste ja arvamuste saamiseks toimus 23.07.-19.08.2024. Vastavalt kohaliku omavalitsuse poolt kujundatud seisukohtadele viidi täiendustepanekud eriplaneeringusse ja KSH aruandesse sisse. Esitatud kooskõlastused ja arvamused ning kokkuvõtlik tabel esitatud seisukohtadest ja arvamustest ning valla seisukohad nendega arvestamise kohta on esitatud nii planeeringus kui KSH aruande lisana. Eriplaneering võeti vastu Lüganuse Vallavolikogu 25.09.2024 otsusega nr 211, millega kohalik omavalitsus kinnitas planeeringu koostamise korraldajana, et eriplaneering vastab õigusaktidele ning et selle koostamisel on võetud arvesse KSH tulemusi. Vastuvõtmisele järgnes eriplaneeringu avalik väljapanek 17.10-17.11.2024 vallavalitsuse hoones ja valla veebilehel.

Lisaks eriplaneeringule avalikustati kooskõlastused ja arvamused ning planeeringu lisad. Vastav teavituskiri edastati kaasatud osapooltele. Avaliku väljapaneku tulemuste arutelud toimusid 10.12.2024 Kiviõli Kunstide Koolis (Vabaduse pst 6, Kiviõli linn) ja AA Mõisa peahoones (lähiaadress Aa hooldekodu, Aa küla). Kiviõli Kunstide Koolis toimunud avalikku arutelu sai vaadata ka otse veebiülekande teel ning see ka salvestati.

Avalikul väljapanekul ja arutelul arvamusi (vastuväiteid) nende esitajate poolt tagasi ei võetud ning kohalik omavalitsus edastas planeeringu 31.12.2024 heakskiitmiseks. Maa- ja Ruumiamet edastas tingimusliku heakskiidu 28.03.2025.

Eriplaneeringu detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja koostöö

Detailse lahenduse koostamisel tehti koostööd asjaomaste valitsusasutustega ja kaasati isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada; isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu. Eriplaneeringu detailse lahenduse ja KSH aruande eelnõu esitati kooskõlastamiseks ja koostöö tegemiseks 23.07.-19.08.2024.

Edastatud materjali kooskõlastas 10 asutust: Kaitseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Terviseamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Muinsuskaitseamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Transpordiamet, Keskkonnaamet ja Kliimaministeerium.

Arvamusavaldusi edastati kokku kuus: Elering AS, Kohtla-Järve Linnavalitsus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Koprapere OÜ, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja Eesti Keskkonnaühenduste Koda.

Kaitseministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ja Põllumajandus- ja Toiduamet kooskõlastasid esitatud lahenduse märkusteta ja tingimusteta, ülejäänud kooskõlastajad ja kaasatavad esitasid ettepanekuid, tingimusi või oma arvamuse.

Asutuste ja arvamuste avaldajate osas, kellele eriplaneeringu materjalid edastati ja kellelt vastust ei saanud, lähtus Lüganeuse Vallavalitsus PlanS § 116 lõikest 2, mille kohaselt, kui kooskõlastaja või arvamus andja ei ole 30 päeva jooksul kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu saamisest arvates kooskõlastamisest keeldunud või arvamust avaldanud ega ole taotlenud tähtaja pikendamist, loetakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailne lahendus ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kooskõlastaja poolt vaikimisi kooskõlastatuks või eeldatakse, et arvamus andja ei soovi nende kohta arvamust avaldada.

Lüganeuse Vallavalitsus kaalus esitatud ettepanekute, tingimuste ja arvamuste osas nendega arvestamist ning kujundas seisukohad.

Vastavalt kujundatud seisukohtadele tehti eriplaneeringu detailses lahenduses ja selle

keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandes täiendusi-muudatusi. Saabunud kooskõlastuste ja arvamuste ning nendega arvestamise kokkuvõte on toodud Lüganuse Vallavalitsuse veebilehel aadressil: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks>.

Eriplaneeringu vastuvõtmine ja avalik väljapanek

Lüganuse Vallavolikogu võttis 25.09.2024 otsusega nr 211 eriplaneeringu vastu. Vastavalt PlanS § 118 lõike 1 korraldas Lüganuse Vallavalitsus eriplaneeringu avaliku väljapaneku 17.10-17.11.2024. Avalik väljapanek toimus Lüganuse Vallavalitsuses (Keskpuiestee 20, Kiviõli linn) ja valla veebilehel: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks>. Eriplaneering avalikustati koos olulisemate lisade, eelkõige uuringute, kooskõlastuste, arvamuste ja muu asjakohase teabega.

Avalikul väljapanekul esitati kuus arvamuskirja. Avaliku väljapaneku tulemusi tutvustavad avalikud arutelud toimusid 10.12.2024. Avalikud arutelud toimusid Kiviõli Kunstide Koolis ja AA Mõisa peahoones. Kiviõli Kunstide Koolis toimuvat avalikku arutelu sai vaadata ka otse veebiülekande teel ning nimetatu ka salvestati. Informatsioon avaliku väljapaneku ja arutelude toimumise kohta avaldati ajalehes Põhjarannik ja Postimees, võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja valla veebilehel. Kaasatud osapooli teavitati 25.11.2024 kirjaga nr 6-1/12-128 ja 02.10.2024 kirjaga nr 6-1/12-121.

Avalikul väljapanekul ja arutelul arvamusi (vastuväiteid) nende esitajate poolt tagasi ei võetud.

Eriplaneeringu avalikustamise tulemustega arvestamise teade avaldati valla veebilehel, võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja ajalehes Põhjarannik ning Postimees. Avalikul väljapanekul esitatud arvamuste ja kohaliku omavalitsuse seisukohtadega arvamuste osas on võimalik tutvuda Lüganuse valla veebilehel: <https://www.lyganuse.ee/vkg-biotoodete-tootmiskompleks>.

Avaliku väljapaneku ja avalike arutelude tulemuste alusel tehti eriplaneeringus vajalikud muudatused. Tehtud muudatused ei muutnud eriplaneeringu põhilahendust.

Planeeringulahenduse peamised kaalutlused

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu kehtestamine on kohaliku omavalitsuse volikogu pädevus.

Haldusmenetluse seaduse § 4 lõike 2 kohaselt peab haldusorgan kaalutlusõigust teostama kooskõlas volituse piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 6 lõige 1 kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne korraldada ruumilist planeerimist. Kohalikul omavalitsusel on planeeringutegevuses ulatuslik kaalutlusruum otsustamaks, kas ja millisel viisil lahendada ruumilise planeerimise küsimusi oma territooriumil.

BTT asukoha eelvaliku eesmärk oli leida tehasele asukoht, millega oleks võimalik tagada VKG tootmistegevus nii, et looduskeskonnale ja inimesele avaldub ebasoodne mõju oleks võimalikult minimaalne. Vastavalt PlanSile on läbi viidud parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja koostatud tehase rajamise detailne lahendus.

BTT on suure avaliku huviga ehitis, kuna on potentsiaalselt piirkonna oluline tööandja (ca 250 otsest ja vähemalt 1000 kaudset töökohta), panustab oluliselt Eesti sisemajanduse kogutoodangusse ja kaudsete mõjudena toob kaasa palkade kasvu ja kinnisvara nõudluse suurenemise. BTT panustab jätkusuutlikku tööstussektori arengusse väärindades madalakvaliteedilist puitu ning vähendades ekspordisõltuvust ning transpordikulu. BTT on Eesti lõikes oluline tööstusettevõtte, mille asukoha valikul on lähtutud vajadusest arendada tootmistegevust nii, et loodus- ja inimkeskonnale avaldub ebasoodne mõju oleks võimalikult minimaalne. Planeeringu seletuskirjas toodud keskkonnatingimuste täitmisel ei ole olulise keskkonnamõju tekkimine tõenäoline. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu vastuvõtmise otsusega kinnitas Lüganuse Vallavolikogu, et kohaliku omavalitsuse eriplaneering vastab õigusaktidele ning et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel on arvesse võetud keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemusi. Keskkonnatingimused planeeringuga kavandatu elluviimiseks on toodud eriplaneeringu seletuskirja peatükis 4.10. Tingimusena on muuhulgas kirjas, kui aja jooksul töötatakse välja meetodid, mis on samaväärsed või paremad keskkonnakaitse ja inimese tervise ja heaolu seisukohast lähtuvalt, siis tuleb neid võimaluse korral rakendada.

Lüganuse Vallavalitsus tasakaalustas planeeringu menetluse jooksul erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaalus neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimis need planeeringulahendusse. Arvestades eeltoodut ja asjakohaselt läbi viidud olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valiku ja mõjude hindamise protsessi on BTT ala kavandamine põhjendatud, vajalik ja otstarbekas. Rakendades KSH-s väljatöötatud meetmeid ja tingimusi on koostatud planeeringulahendus ellu viidav selliselt, et oluline ebasoodne mõju keskkonnale on välistatud ja võimalik ebasoodne keskkonnamõju leevendatud.

Planeeringu elluviimisel lähtutakse planeeringus seatud eluviimise tingimustest. Lüganuse vald on lähtunud eriplaneeringu menetlemisel PlanS ptk-s 2 nimetatud planeerimise põhimõtetest ning jõudnud tasakaalustatud planeeringulahenduseni.

Asjakohased mõjud

Eesti pikaajaline siht on tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks ehk vähendada selleks ajaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini, mis tähendab järkjärgult eesmärgipärast majandus- ja energiasüsteemi ümberkujundamist ressursitõhusamaks, tootlikumaks ja keskkonnahoidlikumaks.

BTT rajamise näol luuakse seni põlevkivi kaevandamisele ja töötlemisele põhinevas piirkonnas eeldused üleminekuks taastuval toorainel põhinevale tootmistegevusele, millega kaasnevad ka positiivsed mõjud Eesti kasvuhoonegaaside bilansile. Lisaks tselluloosile toodetakse elektrienergiat, BTT on tehnoloogiliselt tõestatud lahendus fossiilsetest kütustest

toodetud elektri asendamiseks ilmastikutingimustest sõltumatu taastuvenergiaga. Seejuures kaasneb muudatus piirkonna kaugküttesüsteemide soojusenergiaga varustamisel – põlevkivist toodetava soojusenergia osakaal peab järjest vähenema, see asendatakse BTT protsessidest ülejäävast soojusest saadud energiaga.

BTT rajamisel tekib võimalus vääridada suur osa seni eksporditavast madalakvaliteedilisest puidust Eestis. Sellel on kaudne positiivne mõju Eesti metsamajandusele tänu stabiilse kohapealse paberipuidu ja puiduhakke töötleja tekkele. Tänapäeval on antud sortimentide realiseerimine sõltunud ekspordinõudluse heitlikkusest ja pikemast transpordivahemaast. Kohapealse vääridaja puudumise tõttu on Eestis kasvanud ka antud toorme kasutus energeetikas kaskaadkasutusprintsipi vastaselt. Teiseks vähendab kohapealne tarbimine toorme transpordikulu ja süsiniku-heidet vahemaa vähenemise arvelt. Kolmandaks võimaldab toorme kohapealne vääridamine parendada Eesti LULUCF süsinikusidumist läbi puittoodete ja põlevkivielektritootmise asendusefekti.

Planeeringu elluviimisel ei ole ette näha negatiivsete sotsiaalsete mõjude ilmnemist, kuna planeeringualale ei ole kavandatud objekte, mis tooks kaasa sotsiaalseid häiringuid (n-ö mentaalsed mõjud, sotsiaalset vastuolu tekitavad objektid) või ohustaks piirkonna turvatunnet, sest kavandatud tootmisotstarbeline tegevus on planeeritud asustusest piisavalt kaugele ning puhverdatud metsamaaga.

Kavandatava tegevuse elluviimisega ei takistata teiste ümbruskonna kinnisasjade senist või seni teadaolevaid tulevase maakasutusvõimalusi. Planeeritud tegevus ei mõjuta seega teadaolevalt ühtegi asjakohast strateegilist planeerimisdokumenti negatiivselt.

Mõjud looduskeskkonnale hinnati keskkonnamõju strateegilise hindamise raames. Eriplaneeringus nimetatud keskkonningimuste täitmisel ei ole olulise keskkonnamõju tekkimine tõenäoline, sh arvestades koosmõju piirkonnas toimuvate tegevustega ja mõjude võimalikku kumulatiivsust. Kõikides valdkondades täidetakse õigusaktide nõudeid ning järgitakse Kraft-tselluloosi tootmise parimat võimalikku tehnikat (PVT), sh PVT-ga seotud ressursikasutust ja PVT järeldustega kehtestatud heite piirväärtusi. BTT rajamine ja käitamine ei põhjusta mõju Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele. BTT projekt ei ole praeguse teadmise juures vastuolus Eesti kliimaeesmärkidega ning puudub oluline mõju kliimamuutustele. Samuti ei ole kavandatud tegevus tundlik kliimamuutuste suhtes. Ka puudub piiriülene mõju.

Käitisega seotud õhuheidet, veeheidet, jäätmetekke jm seiret korraldatakse vastavalt keskkonnakompleks-loa tingimustele. Keskkonnakvaliteedi seire on seotud süvamerelasule tsingi ja vajadusel teistele raskmetallidele segunenistsooni kehtestamisega. Segunenistsooni piiril hinnatakse raskmetallide sisaldus merevees. Seirepunktid määratakse keskkonnakompleksloaga.

Vastavus Lüganuse valla üldplaneeringule

Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ määratleb roheline võrgustiku paiknemine ja üldised kasutustingimused. Maakonnaplaneering on üldplaneeringu koostamise aluseks, sätestades roheline võrgustiku üldised kasutustingimused ja andes üldised ruumilised suunised ettevõtluskeskkonna arendamiseks. Lähtuvalt PlanS-st ei määrata maakonnaplaneeringus

kindlaks rohelise võrgustiku lõplikku täpset ruumilist paiknemist (tuumalade ja koridoride piire) ega seata kinnisasja kasutamisele rohevõrgustiku kaitse eesmärgil siduvaid piiranguid. Lähtuvalt PlanS § 75 lg 1 p 10 on valla üldplaneeringu ülesanne rohevõrgustiku asukoha ja toimimist tagavate tingimuste täpsustamine ning nendest tekkivate kitsenduste määramine. Lügänu valla üldplaneeringuga on määratud rohelise võrgustiku toimivust ja sidusust tagavad tingimused. Lügänu valla üldplaneeringuga on maakonnaplaneeringut muudetud, arvestades Aa küla tugialast välja BTT maa-ala. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on andnud 28.03.2025 kirjaga nr 13-9/1285-2 nõusoleku Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ muutmiseks.

Rohelise võrgustiku funktsioneerimiseks ei tohi looduslike alade osatähtsus tugialadel langeda alla 90% ning tugialadele ja koridoridele pole soovitatav uute teatud taristute (kiirteed, prügilad, jäätmehoiulad ja teised kõrge keskkonnariskiga objektid) ulatuslik rajamine. Valla üldplaneeringus on seatud tingimuseks, et juhul, kui uute taristute rajamine on vajalik või vältimatu, tuleb planeeringu käigus hoolikalt valida rajatiste asukohta ning koostada keskkonnamõjude strateegiline hindamine. Ning kõrge keskkonnariskiga objektide planeerimisel tuleb ette näha meetmed nende negatiivsete keskkonnamõjude leevendamiseks. Määratud rohelise võrgustiku üldised kasutustingimused ei sätesta absoluutset ehituskeeldu ja ei välista võimalust rohelise võrgustiku tugialale tootmiskompleksi kavandada.

BTT eriplaneeringuga kavandatav maa-ala ja vahetusse lähedusse kavandatava tööstusjäätmete prügilat tõttu tugiala ääreala muudatused moodustab maakonnaplaneeringuga määratud (1957 ha suurusest) tugialast ca 9%, koos olemasolevast/planeeritavast taristust tulenevate korrektuuridega kokku 10% ning valla üldplaneeringuga määratud (3261 ha suurusest) tugialast 5,4%, koos olemasolevast/planeeritavast taristust tulenevate korrektuuridega kokku 6%. Ala paikneb rohelise võrgustiku äärealal (kirdeosas), seega tugiala ei killustata, maakonnaplaneeringu järgne tugiala osatähtsus tootmiskompleksi rajamisel ei lange alla 90%.

Tootmiskompleksi rajamisega kaasnevad muudatused rohelise võrgustiku osas ei ole olulise keskkonnamõjuga, kuna tootmiskompleksi maa-alana kasutusele võetav ala ei ole hädavajalik ökosüsteemi teenuste osutamiseks. Lisaks on valla üldplaneeringuga määratud asendusalad, Aa küla tugiala piire täpsustades ja ulatust suurendades. Üldplaneeringuga määratud tugiala on maakonnaplaneeringuga võrreldes suurendatud 1045 ha.

Kui võtta arvesse nii vähenduste kui laienduste ettepanekuid, siis väheneks Lügänu valla rohelise võrgustiku kogupindala maakonnaplaneeringus määratletud võrgustikuga võrreldes ca 25,1 km² ehk ca 5,6% võrra. Seda muutust rohevõrgus võib lugeda pigem minimaalseks. Muudatuste sisseviimisel moodustab roheline võrgustik valla territooriumist vähemalt 70,6% (varasemalt moodustas 75% valla territooriumist). Arvestades, et rohelise võrgustiku muudatusettepanekud tehti põhimõttel, et rohelisest võrgustikust arvati välja võrgu eesmärgi mitte toetava maakasutusega alad (nt karjäärid, asustus, põllumajandusmaa) ning nende asemel liideti rohevõrku loodusväärtuslikke alasid (looduslikke metsa-alasid ja kaitstavaid loodusobjekte jne), siis võib hoolimata pindala vähenemisest lugeda rohelist võrgustikku uuel kujul siiski paremini oma eesmärgi täitvaks. Rohelise võrgustiku vähendamine ei too kaasa rohelise võrgustiku üldist struktuuride katkestamist ning arvestades valla kahanevat

rahvastikku ja sellest tulenevat madalat ehitus- ja arendussurvet ei ole eeldada olulist muutust senises rohelise võrgustiku toimimises.

Eriplaneering on kooskõlas Lüganuse valla üldplaneeringuga.

Eriplaneeringu heakskiitmine

Avaliku väljapaneku ja arutelu järgselt esitas Lüganuse Vallavalitsus korrigeeritud eriplaneeringu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile (alates 01.01.2025 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi Maa- ja Ruumiamet) 31.12.2024. heakskiitmiseks. Koos eriplaneeringuga esitati avalikul väljapanekul arvestamata jäänud arvamused.

Tulenevalt eriplaneeringu heakskiitmiseks esitamise ajal kehtinud PlanSi redaktsiooni § 121 lõike 3 punktist 2 kutsus Maa- ja Ruumiamet eriplaneeringu avalikul väljapanekul kirjalikke arvamusi esitanud isikud ja kohaliku omavalitsuse esindajad ära kuulamistele, mis toimusid 14.03.2025 veebikeskkonnas *Teams* ning Maa- ja Ruumiametis (MaRu) kohapeal. Ära kuulamistel osalesid lisaks MaRu esindajatele Lüganuse Vallavalitsuse, VKG AS, OÜ Hendrikson & Ko, Eesti Keskkonnaühenduste Koja, Päästame Eesti Metsad MTÜ, OÜ Koprapere ning Eesti Loodushoiu Keskuse esindajad.

Esimesel ära kuulamisel arutati Eesti Keskkonnaühenduste Koja ja Päästame Eesti Metsad MTÜ arvamusi. Kohaliku omavalitsusega arvamuste osas kokkuleppele ei jõutud. Teisel ära kuulamisel arutati Koprapere OÜ ja Eesti Loodushoiu Keskuse arvamusi.

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Päästame Eesti Metsad MTÜ tundsid muret metsaraie ulatuse ja selle mõju üle kohalikele ökosüsteemidele, elurikkusele ning veerežiimile. Nende hinnangul puudus KSH aruandes planeeritud uuring puidu saadavuse ja raiemahtude kohta. Raiemahtude vähenemine kliimaeesmärkide täitmiseks võib tulevikus ohustada tehase toorme vajaduse katmist. Nad soovitasid kaaluda alternatiivseid lahendusi, mis vähendaksid keskkonnamõjusid, näiteks väiksemat raiemahtu või teistsuguseid majandamispraktikaid.

Lüganuse Vallavalitsus selgitas, et puidusaadavuse uuring ei ole eesmärk omaette, vaid sisend hinnangute andmiseks. VKG BTT ei kasuta Eestis konkreetse piirkonna puiduressurssi ning arendaja tellitud uuring määras vajaliku puidu hankimise keskmiseks kauguseks 150 km. Puidu saadavus sõltub riiklikest raiemahtudest, st mida väiksem maht, seda kaugemalt tuleb puitu hankida.

Eesti Rakendusuuringu Keskus Centar koostas 2023. aastal puiduvarumise logistikauuringu, mille põhjal OÜ Reaalprojekt tegi liikuvusuuringu. KSH-s hinnati ka puidu transpordi mõjusid. Kuna uuringud sisaldavad äriselt tundlikku infot, siis neid ei avalikustata, kuid uuringute tulemusi kajastatakse eriplaneeringu portaalis. Puiduressursi hankimise mõju hinnatakse eksperthinnanguga, tuginedes olemasolevatele arengudokumentidele, nagu Metsanduse Arengukava 2021–2030 (MAK2030). Kuna MAK2030 analüüsid ja hinnangud on tehtud, siis ei ole vajalik riigi tasandi uuringute dubleerimine. MAK2030 raiemahtude kokkulepe pole veel lõplik ning seni kehtib MAK2020, mille soovituslik raiemaht on 12–15 mln m³ aastas. KSH aruandes on arvestatud tõenäoiseima raiemahuga 10 mln m³ aastas, mis vastab kliimakindla majanduse seaduse

eelnõus toodud stsenaariumile.

Tooraine kättesaadavuse osas sobib BTT-le männi-, kuuse- ja kasepaberipuit ning saetööstuse hake. 2022. aastal eksporditi 3,6 mln m³ neist sortimentidest, kui raiemaht oli 12,1 mln m³. Paberipuidu väljatulekut mõjutavad ka raiemeetodid s.t. perspektiivselt tulevikus vähendatakse Eestis uuendusraiet ja selle asendumine peamiselt harvendusraiega suurendab paberipuidu sortimendi väljatulekut. Tooraine saadavust mõjutavad ka majanduslikud tegurid, konkurentsitingimused ja importvõimalused Lätist ja Leedust. Kohaliku omavalitsuse hinnangul ei olnud KSH aruannet vaja täiendada, sest kõik olulised teemad on selles kajastatud.

Eriplaneeringu KSH aruandes on hinnatud võimalike leevendusmeetmete ja tulevikutrendide mõju. Peamiste mõjude leevendamise analüüs näitab, et meetmed, mis on ettevõtte kontrolli all, võivad vähendada heitkoguseid hinnanguliselt 4 200 tCO₂ekv aastas. Lisaks kaasneb täiendav vähenemine statsionaarsete põletusseadmete CH₄ ja N₂O heitmete ning transpordi heitmete vähenemisega. Kui tehakse investeerimisotsus ligniini eraldamiseks ja sellele leidub nõudlus toorainena, on võimalik siduda täiendavalt 515 000 tCO₂ekv aastas. VKG AS-i biotoodete tootmiskompleksi heitvee mõju Läänemere seisundile on uuritud ning analüüs näitab, et olulist mõju ei kaasne ei toitainete ega ohtlike ainete osas.

Seisundihinnangud ja eesmärgid on jagatud erinevateks sektoriteks, ning nende eesmärgiks ei ole uute tööstusettevõtete rajamise keeld, vaid uued kütised peavad vastama parima võimaliku tehnika nõuetele. Läänemere koormus ja selle haldamine on osaks tegevuskavast, mille aluseks on parim võimalik tehnika ja mõõdetav mõju keskkonnale.

Eesti Loodushoiu Keskus väljendas muret kavandatava veevõtu ja -heite osas ning leidis, et KSH eesmärgi keskkonnale võimalikult väikese jalajälje tekitamisest ei ole täidetud; KSH aruandes ei olnud analüüsitud tegevuse vastavust EL veepoliitika raamdirektiivile; tehase veevõtt võib vähendada Purtse jõe vooluhulka ja kahjustada ökosüsteemi. Asutus tegi ettepaneku täiendavaks modelleerimiseks heitvee mõju kohta mereelustikule.

Kohalik omavalitsus märkis, et VKG BTT eriplaneeringu koostamise käigus viidi läbi uuringud võimalike veevõtuallikate leidmiseks. Arvestades eriplaneeringu asukohta, siis keskenduti kõigepealt veevõtu võimaluste osas töötavatest kaevandustest väljapumbatava põhjavee kasutusega kaasnevate mõjude uurimisele. Selleks koostas Eesti Geoloogiateenistus (EGT) uuringu „Lüganuse valda planeeritava biotoodete tehase tootmisvee allikate alternatiivid“. EGT uuringus välja toodud kitsaskohad viitasid sellele, et kõigis võimalikes veevõtu allikates (Vahtsepa kraav, Ojamaa kaevandus, Uus-Kiviõli II kaevandus, Aidu karjäär) on suurveeperioodil vett palju, kuid madalveeperioodil jääb veest puudu. EGT uuringu koostamisel lähtuti ühe tingimusena sellest, et kavandatav veevõtt Purtse jõe valgala paikneva(te)st veevõtuallikast ei tohi mõjutada Purtse jõe miinimumvooluhulka (0,6 m³/s Sillaoru paisu juures). Purtse jõe ajalooline keskmine vooluhulk on 6,68 m³/s, ajalooline miinimum 0,29 m³/s (mõõdetud 15.08.1964) ja ajalooline maksimaalne vooluhulk 151 m³/s (mõõdetud 24.04.1931). EGT uuringus toodi välja, et Purtse jõe vooluhulkade erinevus suurvee ja madalvee perioodil erineb keskmiselt pea 10 korda, sealjuures on maksimaalsetes vooluhulkades näha langustrendi. Purtse jõe keskmiste ja minimaalsete vooluhulkade

muutusel on seos kaevandustegevusega. Ajalooliste seireandmete põhjal jõuti EGT uuringus järeldusele, et piirkonna põlevkivikaevandused ja -karjäärid suurendasid kõige intensiivsemalt kaevandustegevuse ajal (periood 1973-1999) Purtse jõe keskmist minimaalset vooluhulka veidi üle 2 korra võrreldes sellele eelnenud perioodiga (1923-1972). On üsna tõenäoline, et pärast kaevandustegevuse lõpetamist langevad Purtse jõe keskmised miinimumvooluhulgad tagasi kaevandamiseelse aega. Kaevandatud aladel on netoinfiltratsioon küll suurem, kuid tänu iseoolsetele väljalaskmetele ja kaevandustegevuse tõttu oluliselt muutunud kivimi filtratsiooniomadustele dreenitakse peamiselt sügis-talvistest sademetest kaevandatud alal infiltreerunud vesi suve alguseks kaevandustest välja.

Kokkuvõttes jõuti uuringu tulemuste põhjal järeldusele, et suureveeperioodil on Purtse jõe valgalal vett piisavalt ja sellel perioodil esinevate veekoguste puhul ei oma Purtse jõe valgalalt vee välja juhtimine negatiivset mõju Purtse jõe ökoloogilisele seisundile. Küll aga saab piiravaks vee ärajuhtimine madalveeperioodil. Purtse jõe vooluhulka mõjutavad kaevanduste väljavoolud selliselt, et seni, kuni toimub kaevanduste veeärastus, on madalveeperioodil esinevad vooluhulgad suuremad võrreldes kaevandamisele eelnenud ajaga. Kuna kaevandustegevus on toimunud juba pikka aega, siis on see mõjutanud ka vee-elustiku jt koosluste kujunemist. Seega mõjutaks madalveeperioodil vooluhulkade vähenemine Purtse jõe elustikku. Kuigi madalveeperioodil kaevandustest Purtse jõkke pumbatavad veekogused on väikesed, siis arvestades ökoloogilise miinimumvooluhulga tagamise vajadust, ei saa madalveeperioodil Purtse jõe valgalalt vett nõ ära võtta. Seetõttu jõuti BTT eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel järeldusele, et BTT tehnoloogiliseks veevõtuks on kõige sobilikum suletud Aidu karjäär, mida saab tehniliselt kujundada veehoidlaks. Veehoidla võimaldab varuda vett suurveeperioodil ja varutud vett kasutada madalveeperioodil. KSH aruande kohaselt ei välistata alternatiivina lisavee võtmist Ojamaa kaevandusest ja/või Uus-Kiviõli II kaevandusest. Välistatud ei ole ka merevee kasutamine, kui tulevikus osutub vajalikuks eeltoodud allikate miinimumveehulkade tingimustes tootmises vajaliku vee tagamine. Igal juhul on VKG BTT eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel arvestatud sellega, et BTT veevõtt ei tohi vähendada Purtse jõe ökoloogilist miinimumi (Sillaoru HEJ paisu ja kalapääsu juures kokku $0,6 \text{ m}^3/\text{s}$).

Purtse Ojamaa jõest suudmeni koondseisund hinnati 2023. aastal Keskkonnaagentuuri poolt halvaks. Keemilise seisundi halvenemine tuleneb mitmest tegurist, sealhulgas benso(a)püreenist, tributüülinaast, tsüpermetriinist, niklist vees ning antratsleenist, benso(a)püreenist ja benso(k)fluoranteenist settes. Eelmiste seirete tulemused näitavad ka diklorometaani, PBDE ja elustiku elavhõbeda esinemist. Ökoloogilise seisundi halvenemist põhjustavad kehvad kalastikuindeksid ja varasemad vesikonnaspetsiifilised saasteained, nagu vask. Jõgede seisundi halvenemise põhjused on seotud paisudega (nt Püssi pais), taimekaitsevahendite kasutamisega, Erra, Kohtla ja Purtse jõe reostusega, kaevanduste heitveega ning suletud kaevanduste iseoolsete väljalaskmetega.

Perioodil 2022–2027 on veekogu seisundi parandamiseks ette nähtud järgmised meetmed: Purtse jõe reostunud põhjasete ohutustamine, kalade rändetingimuste parandamine Püssi ja Lehtmetsa paisul ning loomapidamishoonete ja põllumajandustootmisega seotud meetmed, nagu lekkekindlad hoidlad ja tõhusad väetamistehnoloogiad. Hinnati, et kavandatav VKG BTT veevõtt ei mõjuta Purtse jõe seisundit, kuna ei toimu saasteainete juhtimist ega

tõkestusrajatiste rajamist.

KSH aruandes on toodud, et Aidu karjääri keskmine äravool on $1 \text{ m}^3/\text{s}$, samas kui BTT vajadus on $0,4 \text{ m}^3/\text{s}$. See tähendab, et Aidu karjääri väljavool Ojamaa jõe kaudu Purtse jõkke on ligi 2,5 korda suurem planeeritud BTT maksimaalsest tarbimisest. Suveperioodi veedefitsiidi vältimiseks, mis võib tekkida sademete vähesuse tõttu, kavandatakse väljavoolukraavi regulaatori paigaldamine, mis võimaldaks ajatada suurvee perioodi väljavoolu hulka. Selle eesmärk on hoida kevadel veepinda ajaloolisel kõrgvee tasemel 43 m merepinnast. Riskide maandamiseks on plaanis tugevdada ja kõrgendada sõudekanali kaldaperve. Alternatiivsete veeallikate kasutamise võimalus madalvee perioodil lubaks vajadusel anda Aidu karjääri kogutud vett Purtse jõe miinimumvooluhulkade kompenseerimiseks, mis võiks avaldada positiivset mõju võrreldes praeguse olukorraga. Samuti aitaks Aidu veetaseme reguleerimine vähendada Ojamaa jõe kevadist üleujutust, kui Uus-Kiviõli ja Uus-Kiviõli II kaevandustest väljapumbatud vesi suunatakse Aidu karjääri kõrgvee perioodil.

Aidu karjäär on tehislik veekogu, mille väljavoolu kanal on 4 m lai ja 1-2 m sügav. Paigaldatava regulaatori puhul ei ole tegemist „ulatusliku hüdrotehnilise rajatisega“, kuna veetaseme reguleerimine toimub seniste maksimaalsete veetasemete piires. Sotsiaalmajanduslike mõjude kontekstis on arvestatud mõju teistele veetarbijatele. Püssi paisu eelnevad veevõttud on likvideeritud, kuna AS Repo Vabrikud on tegevuse lõpetanud ja tootmiseadmed demonteeritud. Alles on Sillaoru HEJ, kuid kavandatud veevõtu ja jaotamise süsteem väldib mõju Sillaoru HEJ-le hüdroturbiinide töomahu vahemikus. Purtse jõe vooluhulkade loomulik varieeruvus aastate lõikes ja sesoonselt ning sõltuvus kaevandustest väljapumbatud vee mahust (keskmine maht $0,8 \text{ m}^3/\text{s}$) ei põhjusta kavandatava BTT veevõtu tulemusena olulist muutust. Eeldatavalt ei muutu Sillaoru HEJ tootmismahud ega tulu veerežiimi muutuste tõttu, kuna BTT veevõtu kontseptsioon tagab ökoloogilised miinimumvooluhulgad Sillaoru HEJ juures. Seetõttu ei ole vaja kompensatsioonimeetmeid ette näha, kuid osapooled võivad siiski kokku leppida muud tüüpi kokkulepetes.

Viru Keemia Grupp ASi biotoodete tootmiskompleksi heitvee mõju Läänemere seisundile uuriti Tallinna Tehnikaülikooli meresüsteemide instituudi ja Tartu Ülikooli Eesti mereinstituudi poolt, kes omavad vastavat pädevust ning on sõltumatud. Uuringu käigus viidi läbi heitvee saasteainete leviku modelleerimine, millega selgitati välja, et kavandatava VKG BTT heitveest lähtuv täiendav reostuskoormus ei avalda selget mõju piirkonna toitainete sisaldusele ning mereelustiku indikaatorite näitajatele. Uuringuga ei tuvastatud BTT täiendava reostuskoormuse mõju ka Läänemere tegevuskava realiseerumise stsenaariumi korral (st BTT heitvesi ei halvendaks Läänemere seisundit ka pärast HELCOMis seatud eesmärkide realiseerumist). Ka siin on asjakohane viidata hindamismetoodikale, st kavandatava tegevuse avaldatava mõju võrdlemist olemasolevas olukorras avalduva mõjuga ja kuivõrd tekib oluline muudatus.

Koprapere OÜ tõi välja, et tehase toorvee tarbimine ($0,4 \text{ m}^3/\text{s}$) vähendab sama palju Sillaoru paisu vooluhulka, mis vähendab elektritootmist; Sillaoru hüdroelektrijaama tootmisvõimsuse vähenemise eest peaks ette nägema kompensatsioonimeetmed; KSH aruandes tuleb analüüsida sotsiaalmajanduslikke mõjusid, mis kaasnevad tehase rajamisega, sh mõju

Sillaoru hüdroelektrijaamale (HEJ), ning seda, kas BTT veevõtt Purtse jõest ei kahjusta Sillaoru HEJ tööd ja kas BTT veevõtt Purtse jõest ei kahjusta Purtse jõe kui terviku toimimist.

Lüganuse Vallavalitsus vastas, et KeHJS § 40 lõike 4 punkti 6 kohaselt peab KHS aruanne sisaldama hinnangut olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise mõju kohta keskkonnale, sealhulgas inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele, varale, kultuuripärandile ja maastikele. Need mõjuviisid peavad kajastama sotsiaalmajanduslikke mõjusid, mida avaldatakse keskkonnaseisundi kaudu. Hinnang tuleb teha vastavalt KSH programmi nõuetele, mis on seotud ka planeeringute kontekstis väljatöötamise kavatsusega. Hindamismetoodika kohaselt võrreldakse kavandatud tegevuse mõju olemasoleva olukorraga, et määrata, kas tekib oluline muudatus keskkonnas.

Purtse jõe vee kogus on tihedalt seotud piirkonna kaevanduste tegevusega, mistõttu on olemasolev olukord dünaamiline, mitte ainult aasta- ega sesoonselt, vaid ka pikema aja jooksul. KSH aruandes on jõutud järeldusele, et vesi väheneks võetava koguse ehk 0,4 m³/s võrra. See järeldus ei ühti aga OÜ Koprapere seisukohaga, mille kohaselt BTT veevõtt 0,4 m³/s peaks tähendama vee koguse olulist vähenemist Purtse jões. Olemasolev olukord sõltub kaevanduste tegevusest, mille tagajärjel võib välja pumbatud vee kogus tulevikus muutuda või täielikult lõppeda. Suletud kaevandused muutuvad tulevikus täiendavateks veeallikateks, kuna need täituvad veega pärast tegevuse lõppemist.

Purtse jõe majandamise kava uuringus on märgitud, et kaevanduste sulgemine, näiteks Estonia kaevanduse sulgemine, viiks Purtse jõe voolu suurendamiseni, kuna kaevanduse depressioonilehter kaoks. Täiendav veekogus oleks prognoositav 0,7 m³/s, kuid kuivade aastate korral seda ei toimuks. Kliimamuutuste mõju osas on EGT aruanne toonud välja, et Põhja-Eesti jõgede, sealhulgas Purtse jõe äravoolus on pikaajalised muutused olnud statistiliselt ebaolulised, kuigi on täheldatud mõningaid muutusi märtsi ja mai äravooludes. Üldiselt on jõgede veerežiimi muutused seotud sademete rohkusest ja kuivusest sõltuvate perioodidega.

Seega järeldus, millega Lüganuse Vallavolikogu nõustub, on: BTT veevõtt ei põhjusta olulist muudatust võrreldes olemasoleva olukorraga, ning võrreldes nullstsenaariumiga ei teki suuri muudatusi Purtse jõe ökoloogilises seisundis ega majandustegevuses, mis sõltuvad jõe veest. KSH aruanne ei näe vajadust kompensatsioonimeetmete rakendamiseks seoses Purtse jõe veerežiimi muutustega. KSH aruandes on viidatud, et osapooled (VKG Fiber OÜ ja Koprapere OÜ) saavad leppida kokku muudel alustel kui KSH-s toodud järeldustes.

VKG BTT eriplaneeringu koostamise käigus tehti uuringud võimalike veevõtuallikate leidmiseks. Eesmärgiks oli uurida, kuidas erinevad kaevandusest väljapumbatavad põhjavee kasutamise alternatiivid mõjutavad piirkonda. Eesti Geoloogiateenistus (EGT) koostas uuringu „Lüganuse valda planeeritava biotoodete tehase tootmisvee allikate alternatiivid“. EGT uuringus tuvastati, et kuigi kõikide potentsiaalsete veevõtuallikate, nagu Vahtsepa kraav, Ojamaa kaevandus, Uus-Kiviõli II kaevandus ja Aidu karjäär, veekogused on suurvee perioodidel piisavad, siis madalveeperioodidel on vett puudus. Üks uuringu võtmeküsimusi oli see, et kavandatav veevõtt ei tohiks mõjutada Purtse jõe miinimumvooluhulka (0,45 m³/s

Sillaoru paisu juures). Purtse jõe ajalooline vooluhulk varieerub suuresti, samas kui suurvee ja madalvee vahel on vooluhulkade erinevus umbes kümme korda. EGT uuringus tuuakse välja, et piirkonna põlevkivikaevanduste ja -karjääride tegevus on suurendanud Purtse jõe vooluhulkade minimaalset taset, kuid pärast kaevanduste tegevuse lõpetamist on oodata, et vooluhulk langeb tagasi kaevandamiseelse tasemeni.

Uuringu põhjal on selgunud, et kaevanduste tegevus on juba pikka aega mõjutanud Purtse jõe vooluhulkade muutumist, kuid suurveeperioodil ei avalda veevõtt Purtse jõe ökoloogilisele seisundile negatiivset mõju. Küll aga ei ole soovitatav vee välja juhtimine madalveeperioodidel, kuna see võiks kahjustada Purtse jõe elustikku. Kuigi kaevandustest Purtse jõkke pumbatavad veekogused on madalveeperioodil väikesed, on siiski oluline tagada Purtse jõe ökoloogiline miinimum. Seetõttu leiti, et kõige sobivam veevõtukoht on suletud Aidu karjäär, mida saab kujundada veehoidlaks. Veehoidla kogub vett suurveeperioodidel, et hiljem kasutada madalveeperioodidel. KSH aruandes kaaluti ka Ojamaa kaevandusest ja/või Uus-Kiviõli II kaevandusest lisavee võtmist, samuti võimalust kasutada merevett, kui tulevikus tekib vajadus tagada vajalik vee kogus.

Lõppkokkuvõttes leidis BTT eriplaneeringu detailne lahendus, et veevõtt ei tohi vähendada Purtse jõe ökoloogilist miinimumi. Samuti võimaldab Aidu karjääri vee kogumise süsteem kompenseerida madalveeperioodide veepuudust ja seeläbi avaldada positiivset mõju Purtse jõe keskkonnaseisundile. MaRu-s 14.03.2025 toimunud arvamuste ärakuulamise tulemusena viidi eriplaneeringusse sisse järgmine muudatus: eriplaneeringu seletuskirja peatüki 3.16.2 lk 52 eelviimast lõiku täiendati ja see kujunes järgnevalt: *Aidu karjäärist vee võtuks ja väljavoolule regulaatori paigaldamiseks on vaja saada veeluba, regulaatori ehitamiseks ehitusseadustiku kohaselt projekteerimistingimused ja/või ehitusluba. Projekteerimistingimuste ja ehitusloa eelnõud on vaja kooskõlastada Keskkonnaametiga (VeeS § 174 lg 2). Lubade andmise etapis hinnatakse, kas esinevad loa väljaandmist välistavad asjaolud, kas on tagatud ökoloogiline miinimumvooluhulk VeeS § 174 lg 5 p.3 ja kas on vaja rakendada meetmeid, sh VeeS § 174 lg 8 alusel (KSH aruandes on seniste andmete põhjal järeldatud, et eeldatavalt rajatav Aidu karjääri regulaatori ja BTT veevõtu lahendus ei tekita olulist muutust võrreldes olukorraga, kui regulaatorit ja BTT ei rajata ning olulist keskkonnamõju ei teki). VeeS § 174 lg 7 järgi on ökoloogiline miinimumvooluhulk vooluveekogu vooluhulk, mis tagab ökosüsteemi toimivuse. Selle määramisel lähtutakse Keskkonnaministri 09.10.2019 määrusega nr 54 „Veekogu paisutamise, paisu likvideerimise ja veetaseme alandamise täpsustatud nõuded ning ökoloogilise miinimumvooluhulga määramise meetodika“ § 6 arvestades § 7 lg 1-3 sätestatud tingimusi.*

Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ § 11 punkt 4 järgi on vajalik keskkonnamõju eelhindamine. Eelhinnang antakse tegevuslubade menetluse käigus, sh esitab arendaja otsustajale KeHJS § 61 kohased sisendandmed. Sisendandmetes esitatakse Aidu regulaatori rajamisest ning BTT veevõttust tingitud Purtse jõe vooluhulga muutuse olulisust täpsustav hinnang Purtse jõe Sillaoru HEJ juures ja selle avaldatavatele mõjudele Sillaoru HEJ käitamisele, arvestades regulaatori ja veevõtu täpsustatud andmeid.

Lüganuse Vallavalitsus palus arvamusi esitanud isikute seisukohta planeeringusse sisse viidud täienduste osas 21.03.2025 kirjadega nr 6-1/12-145 ja 6-1/12-146.

OÜ Koprapere jäi oma 28.03.2025 vastuskirjas endisele seisukohale ning leidis, et BTT eriplaneeringu seletuskirjas on vaja konkreetselt välja tuua esitatud andmetele tuginedes, et BTT kavandatud viisil veega varustamine põhjustab otsese mõju Purtse jõe äravoolule ning OÜ Koprapere keskkonnaloaga võimaldatud majandustegevusele. Kokkuvõttes jäi Koprapere OÜ seisukoha juurde, et eriplaneeringut ja KSH aruannet on vaja täiendada.

Eesti Loodushoiu Keskus oma 28.03.2025 vastuskirjas leidis, et eriplaneeringu ja KSH menetlust tuleks jätkata, kuna Purtse jõe ökosüsteemile avaldatavat võimalikku negatiivset mõju ei ole piisavalt käsitletud, jättes ohu, et ka edasises arendustegevuses ei pöörata jõe ökosüsteemi seisundile vajalikku tähelepanu.

Lüganuse Vallavolikogu jääb eriplaneeringut kehtestades seisukoha juurde, et eriplaneeringu menetluse käigus on kohaliku omavalitsuse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja poolt nõuetekohaselt ja piisavalt käsitletud ja hinnatud nii OÜ Koprapere kui Eesti Loodushoiu Keskuse seisukohti ja vastuväiteid ning eriplaneeringu kehtestamine kavandatud kujul on proportsionaalne ja õiguspärane. Lüganuse Vallavolikogu jääb OÜ Koprapere ja Eesti Loodushoiu Keskuse väidete osas käesolevas otsuses ning varem eriplaneeringu menetluse käigus kohaliku omavalitsuse ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja poolt esitatud seisukohtade ja põhjenduste juurde.

MaRu hinnangul on kohalik omavalitsus arvamusi esitanud isikute ettepanekutele vastu tulles eriplaneeringu seletuskirja täpsustanud, lisades täiendavaid tingimusi biotoodete tehase rajamise järgnevatel etappidel arvestamiseks. MaRu hinnangul on Lüganuse Vallavalitsus esitatud arvamusi kaalunud ja selgitanud planeeringu lahenduse valikut ning sellega täitnud HMS § 4 lõikes 1 seatud kaalutlemise kohustuse. Esitatud põhjendused ja selgitused on asjakohased. Järgitud on PlanS § 10 lõikes 1 sätestatud planeerimise põhimõtet, mille kohaselt peab planeerimisalase tegevuse korraldaja tasakaalustama erinevaid huve, sealhulgas avalikke huve ja väärtusi, kaaluma neid vastavalt planeerimise põhimõtetele ja planeeringu eesmärkidele ning lõimima need planeeringulahendusse.

Maa- ja Ruumiamet andis PlanS § 121 lõikest 2 lähtuvalt heakskiidu eriplaneeringule 28.03.2025 kirjaga nr 6-3/22/718-19 tingimusel, et eriplaneering kehtestatakse pärast Lüganuse valla üldplaneeringu kehtestamist.

Kokkuvõte

Kokkuvõttes on Lüganuse Vallavolikogu seisukohal, et Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneering vastab seadustele ja muudele õigusaktidele ning selle ellu viimine teenib suurt avalikku huvi.

Lähtudes eeltoodust ning võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1, § 22 lõike 1 punkti 37, planeerimisseaduse § 122 lõike 1 ja OÜ Hendrikson & Ko koostatud töö nr 21004203 “Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu detailne lahendus“, Lüganuse Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Kehtestada Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneering (Lisa 1. Koostaja OÜ Hendrikson & Ko, töö nr 21004203).
2. Lüganuse Vallavalitsusel avaldada käesolev otsus ja eriplaneering koos kõigi lisadega Lüganuse valla veebilehel.
3. Lüganuse Vallavalitsusel teavitada eriplaneeringu kehtestamisest vastavalt PlanS § 122 lõigetele 6 , 7 ja 9.
4. Otsus jõustub teatavakstegemisest.
5. Käesolevat otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teadasaamise päevast arvates vaide esitamisega Lüganuse Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse esitamisega Tartu Halduskohtule Jõhvi kohtumajas halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lisa 1. Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneering

(allkirjastatud digitaalselt)
Andrea Eiche
vallavolikogu esimees